

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Бовнегри Ірини Василівни на тему «Процесуальна діяльність адвоката в стадії підготовчого судового провадження», подане до захисту у спеціалізовану Вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження.

В Основному Законі держави – Конституції України зазначено, що кожен є вільним у виборі захисника своїх прав, а для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура (ст. 59, ч. 1 ст. 131-2 Конституції України).

Таким чином, держава для реального забезпечення прав і свобод усіх осіб гарантує кожному право на професійну правничу допомогу, яку у випадках, передбачених законом, надають безоплатно.

При цьому слід звернути увагу, що гарантування кожному права на професійну правничу допомогу є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й дотриманням узятих Україною міжнародно-правових зобов'язань, насамперед відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року.

Здійснення права на правничу допомогу ґрунтується на дотриманні принципів рівності всіх перед законом і відсутності дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, соціального походження, майнового становища, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (ст. 21, ч. 1, 2 ст. 24 Основного Закону), а реалізація кожним права на правничу допомогу не може залежати від статусу особи та характеру її правовідносин з іншими суб'єктами права.

Отже, надання професійної правничої допомоги всім учасникам на всіх етапах певних правовідносин, зокрема на етапі підготовчого судового

провадження таким учасникам кримінального провадження, як обвинувачений, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, а також особам, стосовно яких передбачено застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, а також особам, стосовно яких передбачено розгляд питання про звільнення від кримінальної відповідальності і буде виступати правовою гарантією захисту прав, свобод і законних інтересів особи.

Слід відмітити, що реформування кримінального процесуального законодавства, що активно триває протягом усього періоду дії чинного КПК України, не оминуло увагою вдосконалення змісту, обсягу, форм і порядку надання професійної правничої допомоги в кримінальному провадженні, проте переважно під час здійснення досудового розслідування та судового розгляду, а також у судовому провадженні з перегляду судових рішень.

Водночас актуальність таких змін поширюється і на стадію підготовчого судового провадження, насамперед в аспекті посилення гарантій адвокатської діяльності під час здійснення професійного захисту та представництва.

Статистичні дані на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора засвідчують те, що в стадії підготовчого судового провадження приймають значну кількість судових рішень, зокрема пов'язаних із вирішенням кримінального провадження по суті.

Безперечна теоретична і практична значущість проведених досліджень науковців з названих питань, не позбавляє актуальності й практичної затребуваності наукового аналізу процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження на сучасному етапі розвитку кримінального процесуального законодавства та практики його застосування, адже саме питання процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження не дістало належної уваги з боку вчених у розрізі наукової характеристики надання професійної правничої допомоги адвокатами в кримінальному процесі.

Враховуючи викладене, слід зазначити, що вивчення наукової проблеми процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження є актуальним і своєчасним.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Дисертація виконана у Національній академії внутрішніх справ. Обраний напрям дослідження ґрунтується на положеннях: Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021; узгоджується з Пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, і до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану (Закон України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX), Пріоритетними напрямками фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, визначеними Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки (затверджена постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21), виконане відповідно до Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затверджених наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454, Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки, схвалених Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 21 грудня 2020 року № 23), Плану проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у Національній академії внутрішніх справ.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 12 листопада 2020 року № 22) та схвалено Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 705, 2020 рік). За результатами аналізу дисертації та наукових публікацій здобувача можна стверджувати, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до нормативних вимог для цього виду робіт, державною мовою у науковому стилі.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Дисертація Бовнегри І.В. є системним монографічним дослідженням теоретичних і практичних аспектів процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження, з огляду на сучасні тенденції розвитку кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики, що дало змогу сформулювати низку нових положень і висновків, надати практичні рекомендації та пропозиції з досліджуваних питань. Зокрема, *обґрунтовано* необхідність нормативної регламентації в нормах КПК України визначення терміна «адвокат» як фізичної особи, яка на підставах і в порядку, що передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і КПК України, здійснює захист, представництво й надає інші види правничої допомоги клієнтам – фізичним та юридичним особам, які є учасниками кримінального провадження; *аргументовано* доцільність закріплення в КПК України спеціальних процесуальних прав адвоката, тобто тих процесуальних прав, які не реалізує безпосередньо особа, яку він захищає або представляє, або надає інші види правничої допомоги, які необхідні адвокату для виконання покладених на нього функцій та завдань, незалежно від процесуального статусу його клієнта; *доведено*, що процесуальна діяльність адвоката в контексті рішень, які приймає суд за результатами підготовчого судового засідання, полягає в застосуванні необхідних юридичних технологій з метою формування внутрішнього переконання суду

для прийняття процесуального рішення, що найбільше відповідатиме правовій позиції адвоката.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, у наукових працях.

Усі наведені положення та пропозиції викладені у логічній послідовності, аргументовані та належним чином обґрунтовані, а результати апробовані на науково-практичних конференціях та опубліковані в семи наукових публікаціях, серед яких 4 статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань з юридичних наук. Публікації повністю висвітлюють і вирішують завдання, що були поставлені в дисертаційному дослідженні.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків дисертаційної роботи Бовнегри Ірини Василівни не викликають жодних зауважень. Обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій забезпечено *емпіричною базою дослідження*, яку становлять дані офіційної правової статистики за період 2020–2024 років; результати вивчення 85 судових рішень, ухвалених у кримінальних провадженнях і розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень протягом 2013–2024 років; результати анкетування 64 адвокатів і 48 суддів (Волинська, Київська, Одеська, Черкаська області та м. Київ). Також використано власний досвід практичної роботи дисертанта, зокрема у сфері адвокатської практики.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Обґрунтованість та достовірність одержаних дисертантом результатів,

сформульованих висновків і пропозицій забезпечені завдяки використанню різноманітних методів наукового та практичного аналізу. Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані і мета досягнута. Здобувач здійснила належну статистичну обробку отриманих даних.

Поставлені наукові завдання виконані на високому методологічному рівні, а дисертант оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на використанні загальнонаукового діалектико-матеріалістичного методу пізнання соціальних явищ і процесів та комплексного застосування історико-правового, порівняльно-правового, формально-логічного, соціологічного та інших методів з урахуванням визначеної мети і завдань дослідження, його об'єкта та предмета.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути впроваджені та використовуються у:

– *науково-дослідній діяльності* – під час подальшого дослідження процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого провадження (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 30 квітня 2024 року № 56-НД);

– *правозастосовній діяльності адвокатури, незалежній професійній діяльності адвокатів щодо здійснення захисту, представництва й надання інших видів правничої допомоги* (акт впровадження адвокатського об'єднання «БАКЛЕРС» від 10 квітня 2024 року);

– *правозастосовній діяльності суду, а також під час підготовки методичних рекомендацій з питань процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого провадження* (акти впровадження Святошинського

районного суду м. Києва від 15 квітня 2024 року, Любашівського районного суду Одеської області від 19 квітня 2024 року, Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 10 травня 2024 року);

– *практиці захисної діяльності* – під час здійснення захисту в кримінальних провадженнях (акт впровадження адвокатського об'єднання «Ю.Р.С.П.»);

– *освітньому процесі* – під час написання окремих розділів (глав) підручників і навчальних посібників з відповідних навчальних дисциплін, підготовки лекцій та проведення занять за відповідними темами (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 30 квітня 2024 року № 55-ОП). Відповідні акти містяться у додатках до дисертації.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота Бовнегри Ірини Василівни викладена українською мовою. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з титульного аркушу, анотації, змісту, переліку умовних позначень, основної частини: вступу, трьох розділів, висновків, а також списку використаних джерел (292 найменування на 28 сторінках) та додатків (на 27 сторінках). Результати дослідження представлені у 6 додатках. Загальний обсяг дисертації становить 270 сторінок, із яких обсяг основного тексту – 215 сторінок.

Мета дисертаційного дослідження визначена дисертанткою досить лаконічно, чітко і вдало та полягає у: розробленні та обґрунтуванні положень теоретичного і практичного характеру, пов'язаних із процесуальною діяльністю адвоката в стадії підготовчого судового провадження в кримінальному процесі, а також формулюванні пропозицій з удосконалення кримінального процесуального законодавства та рекомендацій з підвищення ефективності практики його застосування в аспекті предмета дослідження.

Відповідно до поставленої мети було чітко визначено завдання дисертаційного дослідження.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження діяльності адвоката в підготовчому судовому провадженні» автор послідовно розкриває генезис інституту процесуальної діяльності адвоката в підготовчому судовому провадженні. При цьому дисертантка дійшла до висновку, що в процесі свого розвитку названий інститут пройшов шлях від загально правового регулювання до формально-юридичного структурованого закріплення в комплексі нормативно-правових актів. Автором запропоновано назву етапів розвитку такого інституту з визначенням конкретних часових рамок. Крім того, дисертантка звернула увагу і на політичний аспект в розвитку інституту процесуальної діяльності адвоката.

Автором підмічено прямий зв'язок розвитку інституту процесуальної діяльності адвоката з процесуальним статусом конкретного учасника процесу, якого адвокат представляє або захищає.

Враховуючи важливість міжнародно-правових стандартів, що сформувались у сфері реалізації права кожного на професійну правничу допомогу у кримінальному провадженні, дисертантка здійснила їх класифікацію і акцентувала увагу на рівень відповідності національного кримінального процесуального законодавства міжнародним стандартам саме в питаннях діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження.

У другому розділі «Структура процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження» автор акцентує увагу на зростанні ролі адвоката в кримінальному провадженні, зазначивши, що значення забезпечення державними органами та їх посадовими особами прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, у тому числі за допомогою адвоката, у сучасних умовах, у порівнянні із попередніми історичними періодами, суттєво зросло. Якщо раніше це відіграло

другорядну роль у цілях і засобах кримінальної процесуальної діяльності, то зараз – воно одне з пріоритетних (с.100).

Здобувачка звернула увагу на значення в діяльності адвоката таких загальних засад кримінального провадження як публічність і диспозитивність і дійшла до висновку про проблемність їх балансу в практичній діяльності.

Одним із проблемних питань в діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження є залежність процесуальної діяльності адвоката від статусу учасників кримінального провадження, адже інколи окремі прогалини і колізії в законодавстві можуть призводити (і призводять) до виникнення серйозних проблем у теорії та практиці кримінального процесу щодо участі того чи іншого учасника у кримінальному провадженні та визначенні його процесуального статусу. За такої ситуації одним із найбільш дієвих способів забезпечення прав, свобод і законних інтересів осіб у кримінальному провадженні стає правнича допомога професійного юриста – адвоката. Проте, як зазначає здобувачка, беручи участь у процесуальній діяльності в стадії підготовчого судового провадження, адвокат наділяється різними повноваженнями залежно від процесуального статусу його клієнта. Саме тому адвокат-захисник підозрюваного чи обвинуваченого наділений більшою сукупністю процесуальних прав, ніж адвокат, який здійснює функцію представництва інших учасників кримінального провадження.

Дисертантка звернула увагу на те, що серед засад кримінального провадження, закріплених у главі 2 КПК України, право на професійну правничу допомогу як самостійна засада кримінального провадження відсутнє. Певною мірою це конституційне положення відображене на рівні засади забезпечення права на захист (п. 13 ч. 1 ст. 7, ст. 20 КПК України), однак це лише часткова реалізація ст. 59 Конституції України, оскільки стосується вона лише частини учасників кримінального провадження (підозрюваний, обвинувачений, виправданий, засуджений та ін.) і лише

захисту як виду адвокатської діяльності. І тому, як зазначає здобувач, залишається невизначеним вид адвокатської діяльності при наданні професійної правничої допомоги свідку, викривачу (с. 106).

Таку позицію слід підтримати, адже адвокат, фактично, виконує не лише функцію захисту, а й представляє інтереси певної категорії осіб, а також надає правничу допомогу. І законодавець таке становище визнає і, більше того, врегульовує в нормах права.

Дисертантка звернула також увагу на питання щодо удосконалення суб'єктного складу підготовчого судового провадження (с. 123).

Що стосується рішень, які приймаються в судом в підготовчому судовому засіданні, то здобувачка звернула увагу на те, що процесуальна діяльність адвоката в контексті рішень, що приймаються судом у підготовчому судовому засіданні, спрямовується на застосування відповідних юридичних технологій з метою формування внутрішнього переконання суду для прийняття того чи іншого процесуального рішення.

Здобувачка приходить до висновку, що юридичні технології проведення адвокатом консультування не лише забезпечують якісний, обґрунтований та всебічний як підготовчий, так і подальший судовий розгляд кримінальної справи, але й відображають рівень майстерності та професіоналізму адвоката, а відтак, є ключовими складовими ефективної процесуальної адвокатської діяльності (с. 133).

У третьому розділі «Зміст і форма реалізації адвокатської діяльності в стадії підготовчого провадження» дисертант досить влучно підкреслила, що важлива роль у виконанні завдань, передбачених КПК України належить адвокату, який діє у статусі захисника та представника особи, при цьому сприяючи не лише правомірному здійсненню особою своїх прав і свобод, а й запобіганню їх можливим порушенням чи незаконним обмеженням з боку органів державної влади.

Дисертант також прийшла до висновку, що категорія «захист» може бути використана у двох значення: широкому – загальноправовому та вузькому – галузевому. Так, здобувач зазначила, що загальноправовий зміст і значення захисту полягає у в відстоюванні прав, свобод і законних інтересів осіб у кожному випадку правозастосування. Це положення знаходить своє відображення у ст. 55 Конституції України, якою передбачені гарантії захисту прав і свобод і можливість кожного захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами. Стосовно кримінального процесу поняття «захист» звужується, обмежуючись щодо адвоката безпосередньою роботою з клієнтом і постає як окрема функція у кримінальному провадженні з-поміж функцій державного обвинувачення та судового розгляду (ч. 3 ст. 22 КПК України).

Крім того, здобувач зазначила, що відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» представництво – вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні. Однак, на думку здобувача, запропонований термін не відображає повною мірою процес отримання, зокрема потерпілим, правничої допомоги у кримінальному процесі.

Здобувач також звернула увагу на питання щодо позиції адвоката у справі. Дисертантка вважає, що найбільш складним етапом підготовчої діяльності адвоката до участі у підготовчому судовому провадженні, зокрема в контексті механізму вирішення завдань кримінального провадження, є визначення позиції у справі та її узгодження із клієнтом. На думку здобувача, позиція адвоката у справі – це обґрунтований вибір стратегії та тактики дій адвоката, спрямований на відстоювання інтересів його клієнта.

Слід погодитись з твердженням здобувача, яка зазначила, що зміст процесуальних повноважень адвоката у кожному конкретному випадку надання ним професійної правничої допомоги у кримінальному провадженні відображатиме не тільки їх загальний зміст і обсяг, що визначені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і КПК України, а й волевиявлення особи, яку він захищає/представляє, якій надає інші види правничої допомоги, оскільки вони є похідними від нього, ґрунтуються на відображенні її інтересів, підпорядковані меті охорони та захисту її прав і законних інтересів.

Дисертантка досить точно підкреслила, що особливості реалізації адвокатом процесуальної діяльності в стадії підготовчого провадження обумовлюються, перш за все, особливостями кримінальної процесуальної діяльності, що здійснюється судом на цьому етапі кримінального провадження за участі учасників судового провадження, та характером рішень, що ухвалюються за його результатами. І далі автор зазначає, що з огляду на те, що суд на підставі матеріалів, наданих сторонами та одержаними за власною ініціативою, вирішує питання, пов'язані із можливістю вирішення кримінально-правового конфлікту в цій стадії кримінального провадження або встановленням підстав для призначення судового розгляду та здійснення його підготовки, процесуальна діяльність адвоката спрямовується, насамперед, на доказування відповідних обставин, що мають як матеріальний, так і виключно процесуальний характер.

Після кожного розділу дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію та високий рівень достовірності.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою запропоновані та сформульовані також пропозиції щодо удосконалення чинного КПК України в контексті питань, що розглядалися.

Таким чином, викладене вище надає підстави стверджувати про загальну позитивну оцінку дисертації Бовнегри Ірини Василівни на тему «Процесуальна діяльність адвоката в стадії підготовчого судового провадження» як самостійного завершеного наукового дослідження актуальної, важливої для науки та практики проблеми.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні питання, які, на нашу думку, потребують або додаткової аргументації, або додаткових пояснень під час захисту:

1. Дисертантка в розділі 2 зазначила, що «зроблено висновок про необхідність нормативної регламентації в нормах КПК України визначення терміну «адвокат», зокрема як фізичної особи, яка на підставах і в порядку, що передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та КПК України, здійснює захист, представництво та надає інші види правничої допомоги клієнтам – фізичним та юридичним особам, які є учасниками кримінального провадження, а також закріплення в КПК України спеціальних процесуальних прав адвоката...» (с.117).

Запитання до здобувача: А чи не внесе це хаос у кримінальну процесуальну діяльність? Адже, адвокат виконує три основні функції як види діяльності: надавати правничу допомогу, представляти інтереси і здійснювати захист певної категорії осіб. І в КПК України ці його ролі чітко визначені.

2. Крім цього, здобувач зазначає, що необхідно звернути увагу на такі організаційні аспекти діяльності адвоката у кримінальному провадженні як тактика та методика його діяльності. Указані категорії широко розвинуті у науці криміналістиці з питань розслідування кримінальних правопорушень стороною обвинувачення, водночас щодо адвокатської діяльності комплексних досліджень тактики діяльності адвоката у кримінальному

провадженні та методики захисту або представництва у провадженнях щодо окремої категорії кримінальних правопорушень небагато.

Запитання до здобувача: Питання тактики і методики діяльності адвоката, безперечно, заслуговують на увагу. Але чи охоплюються такі питання предметом Вашого дослідження?

3. Розглядаючи питання про реалізацію права на правову допомогу, здобувачка посилається на Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 р. № 13-рп/2000 у справі про право вільного вибору захисника. Дисертантка зазначила: «Так, Конституційний Суд України визначив, що закріпивши право будь-якої фізичної особи на правову допомогу, конституційний припис «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» (частина перша статті 59 Конституції України) за своїм змістом є загальним і стосується не лише підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, а й інших фізичних осіб, яким гарантується право вільного вибору захисника з метою захисту своїх прав та законних інтересів, що виникають з цивільних, трудових, сімейних, адміністративних та інших правовідносин, а не тільки з кримінальних...»(с. 175). В тому Рішенні Конституційного Суду є дуже важливий пункт, а саме: «1. Положення частини першої статті 59 Конституції України 254к/96-ВР про те, що "кожен є вільним у виборі захисника своїх прав", в аспекті конституційного звернення громадянина Солдатова Г.І. треба розуміти як конституційне право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення та особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання правової допомоги вибрати захисником своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.»

Хотілось би почути думку здобувачки щодо того, чи не вбачає вона порушення права на захист особи у закріпленому в чинному законодавстві

положенні (ч.1 ст. 45 КПК України) щодо того, що захисником у кримінальному провадженні є лише адвокат.

Перелічені зауваження і побажання мають дискусійний характер і, в цілому, не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів, а також за авторськими публікаціями ця робота є внеском в розвиток вітчизняної науки в галузі кримінального процесу.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Матеріали дисертації є власним дослідженням здобувача, а використані думки, публікації та наукові роботи інших авторів мають посилання на відповідні джерела, що свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності.

ВИСНОВОК

про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота Бовнегри І.В. на тему «Процесуальна діяльність адвоката в стадії підготовчого судового провадження», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем процесуальної діяльності адвоката в стадії підготовчого судового провадження.

2. Дисертація Бовнегри І.В. на тему «Процесуальна діяльність адвоката в стадії підготовчого судового провадження» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року

№ 283, 19 травня 2023 року № 502 та 03 травня 2024 року № 507), Наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 31 травня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами і доповненнями від 21 березня 2022 року № 341, 19 травня 2023 року № 502 та 03 травня 2024 року № 507), а її авторка – **Бовнегра Ірина Василівна** заслуговує на присудження ступеня *доктора філософії* з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Михайло НИКОНЕНКО

